ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

6. listopadu 2008 *

Ve věci C-203/07 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 Statutu Soudního dvora, podaný dne 16. dubna 2007,

Řecká republika, zastoupená P. Mylonopoulosem, S. Trekli a Z. Stavridi, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka),

přičemž další účastnicí řízení je

Komise Evropských společenství, zastoupená I. Zervasem a D. Triantafyllouem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalovaná v prvním stupni,

* Jednací jazyk: řečtina.

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení C. W. A. Timmermans, předseda senátu, J.-C. Bonichot, J. Makarczyk (zpravodaj), P. Kūris a L. Bay Larsen, soudci,

generální advokát: J. Mazák,
vedoucí soudní kanceláře: C. Strömholm, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 5. března 2008,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 8. května 2008,

vydává tento

Rozsudek

1 Svým kasačním opravným prostředkem se Řecká republika domáhá, aby Soudní dvůr zrušil rozsudek Soudu prvního stupně Evropských společenství ze dne 17. ledna 2007, Řecko v. Komise (T-231/04, Sb. rozh. s. II-63, dále jen „napadený rozsudek“), kterým byla zamítnuta žaloba směřující ke zrušení aktu ze dne 10. března 2004, kterým Komise formou započtení provedla inkaso částek, jež dlužila Řecká republika v návaznosti na svou účast na projektech v oblasti nemovitostí týkajících se diplomatického zastoupení

Komise, jakož i některých členských států Evropské unie v Abuji (Nigérie) (dále jen „sporný akt“), v té části, která se vztahuje ke dluhu Řecké republiky týkajícímu se projektu Abuja II.

Právní rámec

Mezinárodní právo

2 Podle článku 18 Vídeňské úmluvy o smluvním právu uzavřené dne 23. května 1969 (dále jen „Vídeňská úmluva“):

„Závazek nemařit předmět a účel smlouvy před jejím vstupem v platnost

Stát je povinen zdržet se jednání, které by mohlo mařit předmět a účel smlouvy, jestliže:

a) podepsal smlouvu nebo vyměnil listiny tvořící smlouvu s výhradou ratifikace, přijetí nebo schválení, dokud jasně neprojevil úmysl, že se nehodlá stát její smluvní stranou; nebo

b) v období, které předchází vstupu smlouvy v platnost, vyjádřil svůj souhlas s tím, že bude vázán smlouvou, a to za podmínky, že vstup smlouvy v platnost není nepřiměřeně oddalován.“

3 Článek 31 Vídeňské úmluvy zní takto:

„Obecné pravidlo výkladu

1. Smlouva musí být vykládána v dobré víře, v souladu s obvyklým významem, který je dáván výrazům ve smlouvě v jejich celkové souvislosti, a rovněž s přihlédnutím k předmětu a účelu smlouvy.

2. Pro účely výkladu smlouvy se kromě textu, včetně preambule a příloh, celkovou souvislostí rozumí:

a) každá dohoda vztahující se ke smlouvě, k níž došlo mezi všemi stranami v souvislosti s uzavřením smlouvy;

b) každá listina vyhotovená jednou nebo více stranami v souvislosti s uzavřením smlouvy a přijatá ostatními stranami jakožto listina vztahující se ke smlouvě.

3. Spolu s celkovou souvislostí bude brán zřetel:

a) na každou pozdější dohodu, týkající se výkladu smlouvy nebo provádění jejích ustanovení, k níž došlo mezi stranami;

b) na jakoukoliv pozdější praxi při provádění smlouvy, která založila dohodu stran, týkající se jejího výkladu;

c) na každé příslušné pravidlo mezinárodního práva použitelné ve vztazích mezi stranami.

4. Výraz bude chápán ve zvláštním smyslu, potvrdí-li se, že to bylo úmyslem stran."

Právo Společenství

4 Článek 71 odst. 1 a 2 nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 ze dne 25. června 2002, kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu Evropských společenství (Úř. věst. L 248, s. 1; Zvl. vyd. 01/04, s. 74, dále jen „finanční nařízení"), uvádí:

„1. Zjištění pohledávky je úkon, kterým pověřená nebo dále pověřená schvalující osoba:

a) ověřuje, zda dluh existuje;

b) určí nebo ověří skutečnost a výši dluhu;

c) ověřuje podmínky splatnosti dluhu.

2. Vlastní zdroje poskytnuté Komisi a veškeré pohledávky identifikované jako jisté, o stanovené pevné částce a splatné musí být zjištěny inkasním příkazem předloženým účetnímu a oznámením o dluhu zaslaným dlužníku, přičemž obojí vypracuje příslušná schvalující osoba."

5 Podle čl. 72 odst. 1 finančního nařízení:

„Schválení inkasa je úkon, při kterém vydá příslušná pověřená nebo dále pověřená schvalující osoba vystavením inkasního příkazu pokyn účetnímu vybrat zjištěnou pohledávku.“

6 Článek 73 odst. 1 finančního nařízení stanoví:

„Účetní provádí inkasní příkazy řádně vystavené příslušnou schvalující osobou. Zajistí s náležitou pečlivostí, aby Společenství obdrželo své příjmy a aby byla zachována práva Společenství.

Účetní při vybírání pohledávek Společenství do nich započítá pohledávky dlužníka vůči Společenství, pokud jsou jisté, splatné a stanovené pevnou částkou.“

7 Podle čl. 78 odst. 1 a 2 nařízení Komise (ES, Euratom) č. 2342/2002 ze dne 23. prosince 2002 o prováděcích pravidlech k nařízení č. 1605/2002 (Úř. věst. L 357, s. 1; Zvl. vyd. 01/04, s. 145):

„1. Zjištění pohledávky příslušnou schvalující osobou znamená uznání práva Společenství vůči dlužníku a stanovení nároku, kterým bude od dlužníka požadována úhrada dluhu.

2. Inkasní příkaz je operací, kterou příslušná schvalující osoba dává pokyn účetnímu k inkasu zjištěné pohledávky.“

8 Článek 79 nařízení č. 2342/2002 stanoví:

„Při zjištění pohledávky se příslušná schvalující osoba ujistí, že:

a) pohledávka je jistá a neobsahuje žádnou podmínku;

b) pohledávka je pevně stanovena v peněžní částce;

c) pohledávka je splatná a nepodléhá žádné lhůtě k platbě;

d) údaje o dlužníku jsou správné;

e) částka, která se má inkasovat, je zapsána ve správné položce rozpočtu;

f) podklady jsou v pořádku;

g) je dodržena zásada řádného finančního řízení

[…]“

9 Článek 83 nařízení č. 2342/2002 zní takto:

„V každém stadiu řízení v případě, že má dlužník vůči Společenství také jistou a splatnou pohledávku o stanovené částce potvrzenou platebním příkazem a poté, co uvědomí příslušnou schvalující osobu a dlužníka, inkasuje účetní pohledávku započtením.“

Skutečnosti předcházející sporu

10 Skutečnosti předcházející sporu byly popsány v bodech 7 až 44 rozsudku Soudu takto:

„7 Poté, co se stala hlavním městem Nigérie Abuja místo Lagosu, byla Komise od roku 1993 nájemcem budovy v Abuji určené k umístění její delegace a dočasně i zastoupení některých členských států, mimo jiné i Řecké republiky. Komise přenechala v rámci dohody s těmito státy (dále jen ‚projekt Abuja I‘) do podnájmu některé kanceláře a poskytovala dotčeným zastoupením určité služby. Členské státy se dohodly na rozdělení nákladů souvisejících s jejich zastoupením. Podíl Řecké republiky dosahoval 5,5 % celkových nákladů. Jelikož Komise usoudila, že Řecká republika neuhradila tyto své dluhy, provedla v roce 2004 inkaso odpovídajících částek formou zápočtu (viz bod 44 níže).

8 Belgické království, Dánské království, Spolková republika Německo, Řecká republika, Španělská republika, Francouzská republika, Irsko, Italská republika, Nizozemské království, Portugalská republika a Komise (dále jen ‚partneři‘) uzavřely dne 18. dubna 1994 na základě článku J.6 Smlouvy o Evropské unii (nyní po změně článek 20 EU) memorandum o porozumění (dále jen ‚původní memorandum‘) týkající se stavby společného komplexu velvyslanectví pro účely

diplomatických misí v Abuji využívajících společné doprovodné služby (dále jen ‚projekt Abuja II'). Původní memorandum bylo doplněno po přistoupení Rakouské republiky, Finské republiky a Švédského království protokolem o přistoupení.

9 Článek 1 původního memoranda stanoví, že velvyslanectví členských států a delegace Komise jsou diplomatické mise, na něž se vztahuje Vídeňská úmluva o diplomatických stycích ze dne 18. dubna 1961, a pokud jde o členské státy, rovněž Vídeňská úmluva o konzulárních stycích ze dne 24. dubna 1963.

10 Článek 10 původního memoranda uváděl, že Komise vystupuje jako koordinátorka projektu Abuja II ‚pověřená' ostatními partnery.

11 Podle článku 11 původního memoranda odpovídá Komise za provedení architektonických studií týkajících se realizovatelnosti projektu Abuja II, původního odhadu nákladů a stadií návrhu. Tento článek upravuje rovněž uzavření dodatečného memoranda o porozumění o ‚podrobném návrhu budovy, rozdělení nákladů a nároků na prostory připadající na každého zúčastněného partnera po dokončení projektu [Abuja II]' (dále jen ‚dodatečné memorandum'). Konečně článek 11 zavádí za účelem koordinace a kontroly projektu Abuja II stálý řídící výbor složený ze zástupců všech partnerů, jemuž předsedá Komise. Stálý řídící výbor předkládá pravidelné zprávy pracovní skupině pro ‚Administrativní záležitosti' zřízené v Radě v rámci Společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP) (dále jen ‚Skupina SZBP pro administrativní záležitosti').

12 Článek 12 původního memoranda zní následovně:

‚Projekt [Abuja II] je po schválení [dodatečného memoranda] uvedeného v článku 11 financován přímo příspěvky partnerů odpovídajícími podílu na projektu, jenž připadá na každého jednotlivého partnera. Příspěvek Komise bude zapsán do příslušné rozpočtové položky.

Náklady na přípravné práce (»fáze 1«) budou zapsány do provozních položek rozpočtu Komise. Jejich výše se odhaduje na 140 000 ECU. Bude-li projekt [Abuja II] uskutečněn, budou náklady uhrazeny z příspěvků všech partnerů podle jejich podílu na projektu.'

13 Článek 13 původního memoranda stanoví:

‚Všichni partneři zajistí po schválení [dodatečného memoranda], úplnou úhradu nákladů, které na ně připadají. Celková částka, kterou je každý partner povinen uhradit, zahrnuje:

a) celkové náklady za jeho vlastní plochu a

b) jeho podíl na nákladech na společné a veřejné prostory, vypočtený poměrně podle vztahu mezi vlastní plochou a celkovými prostory, jež nejsou společné.'

14 Článek 14 původního memoranda stanoví, že Komise se souhlasem a přispěním zúčastněných států uhradí částky dlužné třetím osobám (smluvním stranám).

15 Článek 15 odst. 1 původního memoranda stanoví:

‚Rozhodne-li se jeden z partnerů ukončit svou účast na projektu [Abuja II] tím, že nepodepíše [dodatečné memorandum] uvedené v článku 11, podmínky tohoto memoranda o porozumění, včetně finančních závazků upravených v článcích 12 a 13 se nadále nepoužijí na partnera, který svou účast ukončil.‘

[…]

21 Komise uzavřela dne 27. prosince 1995 hlavní smlouvu. Tato smlouva se týkala základního návrhu a prostřední fáze projektu Abuja II (články 4.4 a 4.5), jakož i případných podrobných plánů (článek 4.6).

22 Dne 19. září 1996 schválila Skupina SZBP pro administrativní záležitosti prostřední návrh.

23 Skupina SZBP pro administrativní záležitosti vyzvala dne 21. listopadu 1996 Komisi, aby přijala opatření *ad hoc* k tomu, aby architekti začali s vypracováním

podrobných plánů. Skupina uvedla, že formální smlouva pro tuto fázi bude uzavřena po dokončení dodatečného memoranda. Komise při této schůzi poskytla výše uvedené skupině výši nákladů, které uhradila do 15. listopadu 1996 na přípravu projektu Abuja II, a sice přibližně 2,8 milionů eur.

24 Tatáž skupina se sešla dne 24. února 1997 a rozhodla o tom, že s vypracováním podrobných plánů a smluvní dokumentace nebude čekat na dokončení dodatečného memoranda. Zápis z této schůze obsahuje následující rozhodnutí:

‚Komise se vyzývá k tomu, aby se dohodla podle potřeby s architekty o vypracování dokumentace a zálohově uhradila prostředky nezbytné pro tyto práce podle dohodnutých podmínek projektu. Stejně, jak tomu je v předcházejících případech, budou zálohy takto zaplacené Komisí uhrazeny následně ostatními účastníky podle postupů stanovených za tímto účelem v [původním memorandu].‘

25 V následujících měsících několik členských států svou účast na projektu Abuja II ukončilo. Dne 28. dubna 1997 pověřila Skupina SZBP pro administrativní záležitosti Komisi tím, aby uzavřela ‚dvoustranné dohody s Dánským královstvím ohledně úhrady podílu, jenž mu přísluší v nákladech na projekt, které Komise vynaložila na účet partnerů‘. Podobné rozhodnutí bylo přijato poté, co ukončilo svou účast v září 1997 Irsko, jakož i Portugalská republika, Finská republika a Švédské království.

[…]

27 Dne 18. června 1998 zmínila Skupina SZBP pro administrativní záležitosti možnost ukončení účasti Belgického království na projektu Abuja II. Ze zápisu z této schůze vyplývá, že stálý řídící výbor poukázal na to, že Belgické království zaplatí svůj podíl nákladů, tak jak jsou stanoveny po schválení prostředního návrhu.

28 Komise zaslala dne 10. června 1998 Řecké republice platební příkaz […] odpovídající podílu Řecké republiky na prvotní fázi projektu, a sice 5,06 % celkových nákladů. Platební lhůta byla stanovena na 31. prosince 1998.

29 Dne 9. prosince 1998 bylo Spolkovou republikou Německo, Řeckou republikou, Francouzskou republikou, Italskou republikou, Nizozemskem, Rakouskem a Komisí podepsáno dodatečné memorandum. Článek 11 dodatečného memoranda upravuje vytvoření fondu k financování projektu.

30 Dodatečné memorandum se podle svého článku 14 provádí prozatímně od prvního dne druhého měsíce po jeho podpisu a nabude účinnosti první den druhého měsíce po datu, kdy členské státy a Komise prohlásí, že jej ratifikovaly.

31 Komise vyhlásila dne 28. dubna 1999 veřejnou zakázku na stavbu velvyslanectví dotyčných členských států, jakož i delegace Společenství (Úř. věst. 1999, S 82). V rámci tohoto vyhlášení bylo uvedeno, že velvyslanectví Řecké republiky bude zaujímat plochu o rozloze 677 m^2.

32 Komise ‚zopakovala' dne 3. září 1999 svou výzvu z roku 1998 u Skupiny SZBP pro administrativní záležitosti, aby jí členské státy uhradily částky, které zaplatila konzultantům za prostřední fázi návrhu. Uvedla, že některé členské státy již zaplatily dlužné částky, ale že jiné, včetně Řecké republiky, tak před uplynutím lhůty 31. prosince 1998 neučinily. Komise dodala, že partnerům bude zaslán další platební příkaz týkající se jednak výdajů za podrobné plány, a jednak reorganizačních nákladů, jež vznikly tím, že Belgické království, Španělské království a Portugalská republika ukončily svoji účast.

33 Dne 20. září 1999 se sešel stálý řídící výbor za účelem předvýběru stavebních společností. Zástupce Řecké republiky podepsal zápis z jednání. Veřejná zakázka byla zveřejněna v Úředním věstníku S 54 ze dne 17. března 2000.

34 Komise požadovala platebním příkazem ze dne 17. února 2000 po Řecké republice úhradu částky 168 716,94 eur za vyhotovení dokumentace nabídkového řízení týkající se podrobných plánů.

35 Stálý řídící výbor se rozhodl dne 22. června 2000 přijmout nový přístup k projektu (dále jen ‚zmenšený projekt Abuja II'), jenž byl nutný z toho důvodu, že Francouzská republika ukončila svou účast na projektu. Zmenšený projekt Abuja II obsahoval zejména zrušení společných budov a doprovodných služeb, jakož i zmenšení plochy. Zástupce Řecké republiky na této schůzi vyjádřil svůj souhlas s projektem, avšak s výhradou, že dojde k jeho schválení jeho nadřízenými. Dne 29. června zaslala Komise Řecké republice zápis ze schůze ze dne 22. června 2000 a vyzvala ji k tomu, aby poskytla formální odpověď ohledně zmenšeného projektu Abuja II.

36 Komise zopakovala dne 5. září 2000 svou žádost zástupcům Řecké republiky. Komise poté, co učinila dne 14. září 2000 novou výzvu, zaslala Řecké republice dne 25. září 2000 dopis faxem, který obsahoval lhůtu na odpověď stanovenou na 30. září 2000 s uvedením, že její nečinnost bude chápána jako ukončení účasti na projektu. Dne 2. října 2000 informovaly řecké orgány Komisi, že nejsou schopny poskytnout odpověď ohledně zmenšeného projektu Abuja II. Komise tedy téhož dne odpověděla, že pověřila architekty, aby přepracovali zmenšený projekt Abuja II a vyloučili z něj Řeckou republiku.

37 Komise zaslala Řecké republice oznámení o dluhu […] týkající se stavebních nákladů na projekt Abuja II. Komise následně toto oznámení o dluhu odvolala.

38 Řecká republika poté, co zřídila své vlastní velvyslanectví v Abuji, opustila dne 13. července 2002 dočasné prostory, které užívala v rámci projektu Abuja I.

39 Komise zaslala formálně dopisem ze dne 11. října 2002 Řecké republice oznámení o neuhrazeném dluhu vztahující se k projektům Abuja I a Abuja II […]

40 Komise po jednání mezi stranami připomněla Řecké republice dopisem ze dne 31. ledna 2003, že Řecká republika nezaplatila své dluhy vztahující se k projektům Abuja I a Abuja II, a vyzvala ji k úhradě celkové částky 516 374,96 eur a 12 684,86 USD do konce února 2003. Komise dodala, že nebude-li platba provedena do data splatnosti, provede inkaso dotyčných částek pomocí všech dostupných právních prostředků.

41 V průběhu následujících měsíců jednaly Řecká republika a Komise o výši dlužných částek.

[…]

43 Komise zaslala dne 16. února 2004 Řecké republice dopis, který vymezil její dosud neuhrazené dluhy týkající se projektu Abuja I a Abuja II. […]

44 Komise poskytla dne 10. března 2004 prostředky Řecké republice v rámci operačního regionálního programu kontinentálního Řecka. Místo úhrady částky 4 774 562,67 eur […] uhradila Komise pouze 3 121 243,03 eur. Tímto způsobem provedla započtení zůstatku, který Řecká republika dosud neuhradila, z něhož 565 656,80 se týkalo projektů Abuja I a Abuja II […].“

Žaloba před Soudem a napadený rozsudek

11 Návrhem došlým kanceláři Soudního dvora dne 22. dubna 2004 podala Řecká republika žalobu, kterou se domáhala zrušení sporného aktu.

12 Usnesením ze dne 8. června 2004 podle článku 2 rozhodnutí Rady 2004/407/ES, Euratom ze dne 26. dubna 2004, kterým se mění články 51 a 54 Protokolu o statutu Soudního dvora (Úř. věst. L 132, s. 5), postoupil Soudní dvůr věc Soudu.

13 Napadeným rozsudkem Soud zamítl žalobu podanou Řeckou republikou. Rozhodl, že tento členský stát musí nést odpovědnost jak za dluhy týkající se projektu Abuja I, tak i za dluhy týkající se projektu Abuja II a že podmínky stanovené k provedení inkasa formou započtení byly k datu sporného aktu splněny.

14 Poté, co Soud uznal v bodě 74 napadeného rozsudku svoji příslušnost k rozhodnutí o žalobě na neplatnost aktu započtení, uvedl v bodě 84 výše uvedeného rozsudku ohledně projektu Abuja II, že Řecká republika nezpochybňuje, že se chovala jako řádný účastník tohoto projektu po dobu více než šesti let. Především konstatoval, že se Řecká republika podílela na projektu skoro dva roky po podpisu dodatečného memoranda dne 9. prosince 1998. Podle Soudu tak Řecká republika dávala svým jednáním partnerům najevo, že zachová svou účast na projektu Abuja II.

15 Soud z toho v bodě 84 vyvodil, že posouzení závazků tohoto členského státu nemůže tedy být omezeno na původní a dodatečné memorandum, nýbrž musí taktéž zohlednit očekávání, která uvedený členský stát vyvolal svým jednáním u svých partnerů.

16 Soud v tomto ohledu v bodech 85 až 87 napadeného rozsudku připomenul, že zásada dobré víry je pravidlem mezinárodního práva obyčejového, jež je pro Evropské společenství, jakož i pro ostatní partnery závazné, že byla zakotvena článkem 18 Vídeňské úmluvy a že je v mezinárodním právu veřejném spjata se zásadou ochrany legitimního očekávání.

17 V bodě 88 tohoto rozsudku měl Soud dále za to, že jelikož Řecká republika podepsala a ratifikovala původní memorandum, byla jedním z partnerů na projektu Abuja II a toto postavení partnera s sebou nese zvýšené závazky spolupráce a solidarity mezi účastníky.

18 V bodě 92 napadeného rozsudku dále uvedl, že po počátečním návrhu projektu se partneři rozhodli pokračovat v projektu a nést náklady související s podrobným návrhem budovy před tím, než bude vyhotoveno dodatečné memorandum. Konkrétně na schůzi dne 24. února 1997, které se zúčastnili dva zástupci Řecké republiky, byla Komise zmocněna, aby se dohodla podle potřeby s architekty na vypracování podrobných plánů, aniž by čekala na dodatečné memorandum.

19 V tomto ohledu měl Soud v bodě 93 tohoto rozsudku za to, že partneři tím, že přesáhli přípravné fáze projektu, uzavřeli konkludentní dohodu o uskutečnění projektu. V uvedeném bodě 93 Soud uvedl, že partneři se tím, že se odvolávali na následné uhrazení záloh stanovených v původním memorandu, ve skutečnosti odvolávali na článek 12 tohoto memoranda, podle kterého, bude-li projekt uskutečněn, uhradí partneři částku vynaloženou na přípravné práce zaplacenou zálohově Komisí. Dodal, že tím, že se partneři rozhodli na schůzi dne 24. února 1997 projekt uskutečnit, neměli již možnost ukončit účast na projektu, aniž by uhradili svůj podíl předběžných a následných nákladů.

20 V bodě 95 výše uvedeného rozsudku Soud uvedl, že Řecká republika a ostatní partneři, kteří neukončili svou účast na projektu, podepsali dne 9. prosince 1998 dodatečné memorandum a že Řecká republika jednala v průběhu následujících měsíců v rámci projektu jako řádný partner, přičemž až v létě 2000 poprvé projevila zdrženlivost ohledně své další účasti.

21 Z toho v bodě 96 napadeného rozsudku vyvodil, že i když Řecká republika měla právo ukončit svou účast na projektu, nemohla – s ohledem zejména na vývoj závazků počínaje počáteční fází a navzdory neratifikování dodatečného memoranda – ukončit svou účast, aniž by byla odpovědná za náklady související se svou účastí na projektu Abuja II.

22 V bodě 97 tohoto rozsudku uvedl Soud, že povinnost Řecké republiky jednat v dobré víře byla posílena tím, že Řecká republika podepsala a ratifikovala původní memorandum a byla od 18. dubna 1994 do 30. září 2000 „partnerem účastnícím se projektu“.

23 Pokračoval tím, že v bodě 98 výše uvedeného rozsudku uvedl, že měla-li Řecká republika za to, že nenese žádnou finanční odpovědnost před ratifikací dodatečného memoranda, měla podat námitky proti platebním příkazům ze dne 10. června 1998 a ze dne 17. února 2000, jež jí Komise poslala v souvislosti s projektem Abuja II. V bodě 98 dále dodal, že Řecká republika nikdy nevyjádřila úmysl ukončit účast nebo neratifikovat dodatečné memorandum, přestože několik členských států svou účast ukončilo, a v důsledku toho došlo ke změně jejího vlastního podílu na projektu.

24 Soud z toho v bodě 99 napadeného rozsudku vyvodil, že Řecká republika jednala jako řádná účastnice projektu, a vyvolala tak u svých partnerů jistotu, že splní své finanční závazky vyplývající z projektu.

25 Soud v bodě 100 výše uvedeného rozsudku dodal, že finanční závazky tohoto členského státu vyplývají rovněž ze znění původního memoranda a zvláště z čl. 15 odst. 1 tohoto memoranda.

26 Soud v bodě 101 napadeného rozsudku poznamenal, že na základě článku 14 dodatečného memoranda se toto memorandum prozatímně provádělo ke vztahu k výše uvedenému členskému státu od prvního dne druhého měsíce po jeho podpisu, a sice od 1. února 1999, přičemž Řecká republika nemůže toto prozatímní provádění popírat na základě toho, že memorandum neratifikovala.

27 Na základě všech těchto důvodů Soud v bodě 103 výše uvedeného rozsudku rozhodl, že Řecká republika je odpovědná za veškeré náklady vyplývající z její účasti na projektu Abuja II.

28 Krom toho Soud zamítl jako neopodstatněný žalobní důvod, podle kterého dotčené pohledávky nebyly jisté a stanovené pevnou částkou ve smyslu použitelných nařízení, a tudíž rozhodl, že podmínky stanovené k provedení inkasa formou započtení byly k datu sporného aktu splněny.

29 S ohledem na toto odůvodnění Soud žalobu podanou Řeckou republikou zamítl.

Návrhy účastníků řízení před Soudním dvorem

30 Navrhovatelka navrhuje, aby Soudní dvůr:

– zrušil napadený rozsudek;

– uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

31 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:

– prohlásil kasační opravný prostředek za nepřípustný;

– podpůrně jej zamítl jako zjevně neopodstatněný;

– uložil navrhovatelce náhradu nákladů řízení.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

32 Na podporu svého kasačního opravného prostředku Řecká republika uplatňuje dva důvody.

33 Podle prvního důvodu kasačního opravného prostředku provedl Soud nesprávné právní posouzení při výkladu a použití článků 12, 13 a 15 původního memoranda, jakož i při výkladu a použití zásad dobré víry a ochrany legitimního očekávání.

34 Druhým důvodem kasačního opravného prostředku Řecká republika tvrdí, že posouzení Soudu, podle kterého partneři uzavřeli dne 24. února 1997, tedy před podpisem dodatečného memoranda, konkludentní dohodu, na základě které neměli již možnost ukončit účast na projektu, aniž by uhradili svůj podíl nákladů, je nesprávné.

K přípustnosti kasačního opravného prostředku

35 Podle Komise je kasační opravný prostředek podaný Řeckou republikou nepřípustný, jelikož se neopírá o žádný z důvodů přípustnosti uvedených v článku 58 statutu Soudního dvora vzhledem k tomu, že důvody, na kterých je založen, se týkají výhradně výkladu memorand, která nejsou součástí práva Společenství.

36 V tomto ohledu je třeba připomenout, že Soud má pravomoc rozhodovat o žalobách uvedených v článku 230 ES, s výjimkou těch, které uvedený statut vyhrazuje Soudnímu dvoru. Proti rozhodnutím Soudu podle tohoto ustanovení lze za podmínek a v mezích stanovených tímto statutem podat k Soudnímu dvoru kasační opravný prostředek omezený na právní otázky.

37 V projednávaném případě byl podle článku 230 ES podán Soudu návrh na zrušení sporného aktu, kterým Komise formou započtení provedla inkaso částek, jež dlužila

Řecká republika a které spadají do rozpočtu Společenství, i když se vztahují ke společné zahraniční a bezpečnostní politice, a sice aktu přijatého na základě čl. 73 odst. 1 finančního nařízení a nařízení č. 2342/2002.

38 Navrhovatelka se domáhá zrušení napadeného rozsudku a napadá jej, jelikož zamítl její návrh na neplatnost tohoto aktu, jehož právním základem jsou nařízení Společenství.

39 Pokud jde o rozsah samotných důvodů kasačního opravného prostředku, je třeba uvést, že Řecká republika zpochybňuje právní výklad učiněný Soudem v odpovědi na jediný žalobní důvod, který mu byl předložen a který vycházel zejména z nesprávné analýzy jejích finančních povinností týkajících se projektu Abuja II.

40 Článek 58 statutu Soudního dvora, podle kterého jsou opravné prostředky k Soudnímu dvoru přípustné pro nepříslušnost Soudu, pro nedostatky řízení před Soudem, které poškozují zájmy účastníka řízení podávajícího opravný prostředek, či pro porušení právních předpisů Společenství Soudem, nebrání tomu, aby, za účelem odůvodnění návrhu na zrušení rozsudku Soudu, uplatněné důvody, kterými se zpochybňuje postavení Řecké republiky jakožto dlužníka ve smyslu článku 78 nařízení č. 2342/2002, vedly k analýze dosahu právních aktů, jež samy o sobě nemohou být předmětem žaloby podané k tomuto Soudu, jako obě memoranda uvedená v bodech 33 a 34 tohoto rozsudku.

41 Navíc je třeba uvést, že přezkum opodstatněnosti sporného aktu, zejména pokud jde o ověření existence samotného dluhu a podmínek, které musí tento dluh splňovat, aby bylo započtení možné, nezbytně zahrnuje výklad uvedených právních aktů, aniž by však taková analýza vedla k jakémukoliv opravnému prostředku proti těmto aktům.

42 Krom toho Komise uvádí, že kasační opravný prostředek je nepřípustný, protože uplatňované důvody jsou neúčinné. Komise tak tvrdí, že i kdyby byly výše uvedené důvody přijaty, jejich opodstatněnost nemůže za žádných okolností vést ke zrušení napadeného rozsudku, jelikož další důvody, na nichž se právoplatně zakládá výrok výše uvedeného rozsudku, nejsou kasačním opravným prostředkem zpochybňovány.

43 Jelikož se tato argumentace netýká přípustnosti kasačního opravného prostředku, ale jeho opodstatněnosti, nemůže vést, i kdyby byla opodstatněná, k nepřípustnosti kasačního opravného prostředku.

44 V důsledku toho musí být kasační opravný prostředek prohlášen za přípustný.

K věci samé

Argumentace účastníků řízení

45 Zaprvé, podle Řecké republiky měl Soud vycházet z toho, že závazky členských států zúčastněných na projektu Abuja II byly stanoveny ustanoveními původního a dodatečného memoranda, a nikoli na základě jednání každého členského státu.

46 Závazek k tíži členského státu může být definován pouze na základě znění příslušných ustanovení memorand. Jednání členského státu, analyzované s ohledem na zásadu dobré víry, nemohlo tedy být zohledňováno v tom smyslu, aby určovalo od počátku závazky Řecké republiky v rámci projektu Abuja II, jelikož tato zásada nemůže vést k uložení závazků, ke kterým se výše uvedený členský stát smluvně nezavázal.

47 V tomto ohledu Řecká republika tvrdí, že Soud se měl omezit na text původního memoranda a konstatovat neexistenci jejího finančního závazku z toho důvodu, že neratifikovala dodatečné memorandum.

48 Podle tohoto členského státu totiž v souladu s články 12 a 13 původního memoranda závazek zúčastněných států finančně přispět na projekt Abuja II vznikl po schválení dodatečného memoranda a toto schválení, které je jedním ze způsobů projevení souhlasu státu být vázán mezinárodní smlouvou, je na základě Vídeňské úmluvy rovnocenné především nástrojům ratifikace, přijetí či přistoupení. Uvedené schválení je tedy podmínkou, které podléhá vznik finančních závazků uvedených v původním memorandu.

49 Krom toho, jak vyplývá z článku 16 uvedené úmluvy, zmíněné právní nástroje zakládají souhlas státu s tím, že bude vázán smlouvou, zejména v okamžiku jejich oznámení smluvním státům nebo depozitáři. Řecká republika tudíž uvádí, že článek 14 dodatečného memoranda týkající se provádění tohoto aktu jasně rozlišuje mezi jeho podpisem, jehož účinky jsou omezeny na prozatímní provádění, a jeho vstupem v platnost, k němuž dojde přesně v okamžiku, kdy strany provedou jeho ratifikaci. Řecká republika sice podepsala dodatečné memorandum a zpočátku se účastnila prací týkajících se konkretizace projektu Abuja II, avšak nikdy zmíněné memorandum neratifikovala.

50 Podle Řecké republiky z toho tedy vyplývá, že zvláštní podmínky uvedené v článcích 12 a 13 původního memoranda, ve spojení s článkem 15 uvedeného memoranda, pokud jde o ni, nebyly splněny, přičemž zásada dobré víry nemůže jít proti těmto smluvním ustanovením.

51 Zadruhé Řecká republika tvrdí, že posouzení Soudu, podle kterého partneři uzavřeli dne 24. února 1997 konkludentní dohodu, je nesprávné, jelikož tato dohoda nebyla potvrzena odpovídajícím ustanovením dodatečného memoranda.

52 Komise zaprvé uvádí, že podle ustáleného pravidla smluvní stát nese finanční odpovědnost, pokud jeho jednání porušuje zásadu dobré víry a působí škodu jeho partnerům.

53 Dodává, že členský stát nemůže ve vztazích se svými mezinárodními partnery porušovat obecné právní zásady, které sám uznává ve svém vnitrostátním právním řádu, a zdůrazňuje, že řecký právní řád uznává zásadu dobré víry jak v oblasti soukromého práva, tak i v oblasti práva veřejného.

54 Z toho vyplývá, že Soud správně zohlednil pro posouzení finančních závazků Řecké republiky vztahy s jejími partnery a učinil závěr, že použití zásady dobré víry ukládá tomuto členskému státu, aby uhradil sporné výdaje, na základě jeho stálého jednání v letech 1994 až 2000.

55 Zadruhé Komise tvrdí, že dohoda vzniká v okamžiku, kdy je vyjádřen formální souhlas stran. Soud tudíž ze zápisu ze schůze konané dne 24. února 1997, které se zúčastnila Řecká republika, správně vyvodil existenci dohody, která zakládala práva a závazky členských států, jež se této schůze zúčastnily.

Závěry Soudního dvora

56 Finanční závazky, které mají členské státy v rámci provádění projektu Abuja II, musí být stanoveny především s ohledem na obsah a dosah původního a dodatečného memoranda.

57 Je třeba uvést, že Soud, který ani zdaleka nevyloučil takový přístup k uvedeným finančním závazkům, jej v napadeném rozsudku přímo použil, zvlášť prostřednictvím analýzy provedené v bodě 100 a následujících zmíněného rozsudku, a to poté, co vyložil původní a dodatečné memorandum.

58 V tomto ohledu není zpochybňováno, jak uvedl Soud v bodě 88 napadeného rozsudku, že Řecká republika podepsala dne 18. dubna 1994 původní memorandum a že jej rovněž schválila, čímž se s několika dalšími členskými státy stala jedním z partnerů na projektu Abuja II, jehož cílem byla výstavba společného komplexu velvyslanectví a delegace Komise v „duchu společného zájmu“.

59 Krom toho je rovněž nesporné, jak uvedl Soud v bodě 95 výše uvedeného rozsudku, že Řecká republika podepsala dne 9. prosince 1998 dodatečné memorandum, ačkoliv k tomuto datu již některé členské státy ukončily svou účast na projektu Abuja II a uhradily svůj podíl na nákladech připadajících na fázi uskutečnění uvedeného

projektu, přičemž uzavření tohoto dodatečného memoranda o porozumění bylo předvídáno původním memorandem, jak vyplývá z článku 11 tohoto memoranda.

60 Mimoto na základě výkladu čl. 15 odst. 1 původního memoranda, který musel provést, Soud správně usoudil, jak vyplývá z bodu 100 napadeného rozsudku, že pokud se jedna ze zúčastněných stran rozhodne ukončit svou účast na projektu Abuja II po podepsání dodatečného memoranda, jsou na ni nadále použitelné podmínky původního memoranda o porozumění, včetně finančních závazků upravených v článcích 12 a 13.

61 Navíc podle článku 14 dodatečného memoranda, i když byl vstup uvedeného memoranda v platnost stanoven na první den druhého měsíce po datu, kdy členské státy a Komise prohlásí, že jej ratifikovaly, toto memorandum se prozatímně provádělo od prvního dne druhého měsíce po jeho podpisu. Podpisem dodatečného memoranda tedy Řecká republika, jak měl Soud za to, nutně souhlasila s tímto prozatímním prováděním, a tudíž i s důsledky spojenými s ukončením účasti na projektu Abuja II před jeho schválením.

62 Jak totiž uvádí generální advokát v bodech 67 a 73 svého stanoviska, z čl. 15 odst. 1 původního memoranda a článku 14 dodatečného memoranda vyplývá, že zúčastněné členské státy a Komise měly v úmyslu přisoudit zvláštní význam samotnému podpisu dodatečného memoranda a jeho prozatímnímu provádění bez ohledu na jeho schválení, zejména v kontextu případného ukončení účasti stran zúčastněných na projektu Abuja II.

63 I když si tedy Řecká republika ponechala prostor pro ukončení účasti na tomto projektu tím, že neschválila dodatečné memorandum, nemohla odmítnout splnění finančních závazků spojených s její účastí na projektu Abuja II až do dne, kdy ukončila svou účast, jelikož tyto závazky byly určeny s ohledem na vývoj jejích závazků od počáteční fáze.

64 Soud mohl mimoto uplatnit na podporu závazku, který tak byl uložen Řecké republice a jenž vyplýval z memorand, obyčejovou zásadu dobré víry, která je součástí obecného mezinárodního práva (rozsudek ze dne 3. června 2008, Intertanko a další, C-308/06, Sb. rozh. s. I-4057, bod 52).

65 V tomto ohledu Soud na základě svrchovaného posouzení uvedl, že Řecká republika nevyjádřila mezi 18. dubnem 1994 a 30. zářím 2000 žádnou výhradu, pokud jde o její účast na projektu Abuja II, přestože se její závazky významně vyvíjely v důsledku ukončení účasti některých členských států na zmíněném projektu, a zejména že nenamítala nic vůči platebním příkazům zaslaným Komisí, čímž vyvolala u svých partnerů očekávání, že ponese své finanční závazky vyplývající z projektu Abuja II.

66 Z výše uvedeného vyplývá, že Soud právem vyvodil z výkladu dosahu původního a dodatečného memoranda, že i když Řecká republika neschválila uvedené dodatečné memorandum, je povinna uhradit náklady týkající se její účasti na projektu Abuja II, přičemž nadto u svých partnerů vyvolala očekávání, že ponese své finanční závazky.

67 Nakonec výtky týkající se konkludentní dohody uzavřené na schůzi konané dne 24. února 1997 nemohou zpochybnit výrok napadeného rozsudku, jelikož směřují proti

části odůvodnění uvedené jen pro úplnost vzhledem k tomu, že uvedený výrok je odůvodněn výše uvedenými důvody, které Řecká republika napadla neúspěšně.

68 V důsledku toho, aniž by bylo třeba odpovědět na argumentaci Komise uvedenou v bodě 42 tohoto rozsudku, je třeba kasační opravný prostředek zamítnout.

K nákladům řízení

69 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu, jenž se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě článku 118 jednacího řádu, se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise náhradu nákladů řízení od Řecké republiky požadovala a Řecká republika neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

1) Kasační opravný prostředek se zamítá.

2) Řecké republice se ukládá náhrada nákladů řízení.

Podpisy.